

KONCILY

Z lat. **concilium**, „shromáždění“, „zasedání“, „sněm“. *Shromáždění biskupů, na němž se projednávají otázky týkající se církve a rozhodují o otázkách nauky, kázně a pastorače. Koncil je ekumenický, je-li legitimním shromážděním všech biskupů a dalších pastýřů zastupujících obecnou církev, svolaných římským papežem, kterému připadá osobně nebo prostřednictvím jiných mu předsedat, přeložit jej, rozpustit a schvalovat jeho rozhodnutí (CIC 338).*

Z evangelií víme o tom, že Pán Ježíš si vyvolil dvanáct apoštolů. Dal také základ jejich „koncilnímu jednání“? Apoštolové od Ježíše dostávají zvláštní a dosud neslýchané pravomoce. Sám si volí apoštoly. Vytváří z nich sbor, „**Dvanáct**“.

Ještě před sesláním Ducha svatého apoštolové hledají **nástupce za Jidáše** (Sk 1,13-17.26). Společná modlitba sboru apoštolů se ukazuje jako velmi důležitý prvek v životě církve a ve službě apoštolů poté, co tam s nimi už „nebyl“ Ježíš. Apoštolové stanovili dvě základní kritéria pro výběr nového apoštola: 1) musí to být člověk, který je „*svědkem Ježíšova zmrtvýchvstání*“ 2) a to „*spolu s námi*“. Tyto úvahy nepřímou potvrzuje podobná událost, totiž **volba jáhnů**. Apoštolové si uvědomili, že nejde jen o problém almužen, ale o zraňující útok na pospolitost církve. Stanovili dvě podmínky: 1) mají to být osvědčení muži, „*plní Ducha a moudrosti*“ a 2) pocházet ze středu církevní obce („*vyberte mezi sebou*“)

Od počátku církve se pak vytvořily různé obdoby „Sboru apoštolů“ nebo-li biskupů: Trvalé: především církevní provincie (biskup-metropolita a sbor s biskupy svěřených diecézí). Ti se scházeli na místních nebo provinciálních synodech. Určitá struktura panovala i v diecézích, kde měl (jeden!!) biskup kolem sebe sbor kněží (presbyterium) a sbor jáhnů.

Jednorázové sněmy biskupů – zástupců provincií nebo diecézí se nazývají nejčastěji koncily. Svolával je z počátku císař. Řešily otázky víry (věrouky), ale i praxe (morálky), které přesahovaly rámec diecézí nebo provincií.

Ekumenických koncilů bylo doposud 21: 1) 1. nicejský (325); 2) 1. konstantinopolský (381); 3) efeský (431); 4) chalcedonský (451); 5) 2. konstantinopolský (553); 6) 3. konstantinopolský (680-681); 7) 2. nicejský (787); 8) 4. konstantinopolský (869-870); 9) 1. lateránský (1123); 10) 2. lateránský (1139); 11) 3. lateránský (1179); 12) 4. lateránský (1215); 13) 1. lyonský (1245); 14) 2. lyonský (1274); 15) viennský (1311-1312); 16) kostnický (1414-1418); 17) basilejský (1431-1437); 18) 5. lateránský (1512-1517); 19) tridentský (1545-1563); 20) 1. vatikánský (1869-1870); 21) 2. vatikánský (1962-1965).

První Jeruzalémský sněm (48-49). Čteme o něm ve Skutcích apoštolů. Výsledkem bylo zrovnoprávnění pohanokřesťanů a židokřesťanů, vyjádřeno deklarací o pokrmech.

Nicejský koncil (325) se zabýval především sporem o otázku vztahu Ježíše Krista k Bohu Otcí. Odsoudil blud kněze Aria (ariánství) a prohlásil, že Syn a Otec jsou stejné podstaty: „*Bůh z Boha, Světlo ze Světla, pravý Bůh z pravého Boha, zrozený, ne stvořený, jedné podstaty s Otcem (homoúsios, první pojem, který se vyznává a není uváděn v Písmu)*“. Nicejské vyznání víry. Shoda církví na způsobu výpočtu data pro slavení Velikonoc.

První konstantinopolský koncil (381 Cařihrad). Doplnil nicejské vyznání o další věroučné výroky týkající se božství Ducha svatého.

Efezský koncil (431 středoasijské město Efes). Projednání učení konstantinopolského biskupa Nestoria. Učil, že Panna Maria porodila člověka Ježíše Krista, avšak nikoli Ježíše coby Božího Syna. Koncil vyhlásil jako učení církve, že Maria je θεοτόκος *theotokos*, Bohorodička (lat. *dei genetrix*). Modlitba „Pod ochranu tvou se utíkáme, svatá Boží Rodičko“ je nejstarší

známou modlitbou po modlitbě Otče náš. Vyhlásil text Nicejsko-konstantinopolsého vyznání, k němuž zakázal dodávat jakékoli přídavky.

Chalcedonský koncil (451) formuloval christologické dogma: "Všichni jednomyslně hlásáme jednoho a téhož Syna, našeho Pána Ježíše Krista, dokonalého v božství a dokonalého v lidství, ve dvou přirozenostech, nesmíšených a neproměněných, nerozdělených a neodlišných, které se setkávají v jedné osobě" (viz hypostatická unie). Tento koncil neuznávají starobylé církve východu: syrská, koptská, etiopská, indická, arménská.

Obrazoborectví (ikonoklasmus) – v byzantské říši odsoudil císař Lev III. Isaurský r. 726 velmi rozšířené uctívání obrazů, což vedlo k polarizaci pozic ctitelů obrazů a obrazoborců. Pronásledování zastánců obrazů skončilo teprve r. 787, když na druhém koncilu nicejském byla znovu připuštěna přenesená úcta k ikonám (proskinesis), tj. že skrze obraz lze duchovně vnímat zobrazeného, nedovoluje však ikonodúlii, tj. dokonalé uctívání, které je vyhrazeno pouze Bohu (latréia). Smysl ikony spočívá v tom, na koho ukazuje.

Lateránské koncily – **Třetí koncil** (1179) upravil papežskou volbu (konkláve). **Čtvrtý koncil** (1215) demonstroval vrchol papežské moci (Inocenc III.): Světským vládcům hrozil exkomunikací v případě, že by na svém území trpěli kacířské obce, dogmatizoval nauku o skutečné přítomnosti Krista v eucharistii (transsubstantio - předpodstatnění), věřícím nařídil povinnost přijímání a zpovědi jednou ročně. **Pátý koncil** (1512-17) odsoudil konciliarismus.

Unionistické / reformní koncily: Shromáždění biskupů v Lyonu (1274) a v Basileji (Ferraře - Florencii, 1431-1445) se mj. zabývala znovusjednocením římské církve s církví východní. Na koncilu v Kostnici (1414 - 18) vyřešeno západní schisma, který trvalo od r. 1378. Chtěly církevní ústavu, která stavěla na primátu všeobecných koncilů (conciliarismus).

Lyonské koncily – dva všeobecné koncily. Roku 1245 zasedal za papeže Inocence IV. 13. všeobecný koncil a věnoval se církevním nepřístojnostem a aktuálním politickým tématům, nové ztrátě Jeruzaléma (1244), vpádu Mongolů do Evropy.

Tridentský koncil – Chtěl dosáhnout církevní reformy proti reformačnímu hnutí Lutherovu, a tím rozštěpení církve (1545 a 1563). Papež mu zadal tři hlavní úkoly: urovnání náboženských sporů mezi katolíky a - protestanty, generální reformu církve a osvobození křesťanů utiskovaných nevěřícími. Zahájil proces vnitřní obnovy církve (- katolická reforma, - protireformace). Z pověření koncilu vydal Pius V. Seznam zakázaných knih (- index), tzv. tridentské vyznání víry (Professio fidei Tridentina) se slibem poslušnosti Svatému stolci, Římský katechismus, Římský breviář (1568) a Římský misál (1570).

Vatikánské koncily – **První vatikánský koncil** (1869 - 1870), svolaný papežem Piem IX., odsoudil v konstituci o víře (24. 4. 1870) řadu moderních bludů (viz panteismus, racionalismus, ateismus, materialismus) a objasnil nauku o Bohu jako stvořiteli, o zjevení Božím v bibli a o vztahu víry a vědě. Primát soudní pravomoci a neomylnost papeže jsou od vyhlášení konstituce o církvi (18. 7. 1870) dogmaty. Koncil nedokončil svou práci.

Druhý vatikánský koncil (11. 10. 1962 – 8.12.1965), od papeže Jana XXIII. Po Pavla VI., schválil čtyři konstituce (o církvi, liturgii, zjevení a církvi v moderním světě), devět dekretů (o pastýřské úloze biskupů, ekumenismu, katolických východních církvích, službě a životě kněží, výchově kněží, řádovém životě, misiích, laickém apoštolátu a hromadných sdělovacích prostředcích), jakož i tři prohlášení (o náboženské svobodě, nekřesťanských náboženstvích a křesťanské výchově). Jan XXIII. označil za hlavní cíl církevního sněmu »aggiornamento«, čili celkovou a důkladnou obnovu církevního života s tím, že církev současně nebude vyslovovat odsouzení. Koncil proběhl ve čtyřech etapách. Byl označen „koncilem církve o církvi“. Nesoustředil se na boj se současnou dobou, ale zaměřil se na Písmo a Tradici církve. Označil církev „revolučně“ jako **obecná svátost spásy**.